

Article Type:

Research Paper

Original Title of Article:

Opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period: The case of Konya province

Turkish Title of Article:

Okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimine ilişkin görüşleri: Konya ili örneği

Author(s):

Bengü TÜRKOĞLU

For Cite in:

Türkoğlu, B. (2019). Opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period: The case of Konya province. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(2), 381-412, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2019.012>

Makale Türü:

Özgün Makale

Orijinal Makale Başlığı:

Opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period: The case of Konya province

Makalenin Türkçe Başlığı:

Okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimine ilişkin görüşleri: Konya ili örneği

Yazar(lar):

Bengü TÜRKOĞLU

Kaynak Gösterimi İçin:

Türkoğlu, B. (2019). Opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period: The case of Konya province. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(2), 381-412, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2019.012>

Opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period: The case of Konya province

Bengü TÜRKOĞLU ^a

^a Necmettin Erbakan University, Ahmet Keleşoğlu Education Faculty, Konya/Turkey

Article Info

DOI: 10.14527/pegegog.2019.012

Article History:

Received 25 January 2018
Revised 25 June 2018
Accepted 30 September 2018
Online 18 March 2019

Keywords:

Values education,
Pre-school education,
Pre-school teachers,
Pre-service teachers.

Article Type:

Research paper

Abstract

This study, which was carried out to determine the opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period, is a qualitative study. The case study design was used in the study. The study group of the research consists of 60 pre-school teachers working at independent kindergartens and nursery classes affiliated to Konya Provincial Directorate of National Education and 60 pre-service teachers studying at Necmettin Erbakan University, Department of Pre-School Education. The data in the study were collected using the "Personal Information Form" and the semi-structured interview form that consists of open-ended questions. In research results, the main factor affecting values education in the pre-school period is "family" according to the common opinions of teachers and pre-service teachers. The values that pre-school children must acquire in the family are "respect" and "love". The values that pre-school children must acquire at pre-school education institutions are "helpfulness" and "empathy". The type of activity used for introducing values in pre-school education is "play activity". The values education given to pre-school children supports "social-emotional development" area. The teachers and the pre-service teachers expressed the benefit that values education given in the pre-school period provides to children in their future lives as "being a good person". The reason for giving values education at pre-school education institutions is to "prepare the children for their future roles".

Okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimine ilişkin görüşleri: Konya ili örneği

Makale Bilgisi

DOI: 10.14527/pegegog.2019.012

Makale Geçmişi:

Geliş 25 Ocak 2018
Düzeltilme 25 Haziran 2018
Kabul 30 Eylül 2018
Çevrimiçi 18 Mart 2019

Anahtar Kelimeler:

Değerler eğitimi,
Okul öncesi eğitimi,
Okul öncesi öğretmenleri,
Öğretmen adayları.

Makale Türü:

Özgün makale

Öz

Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışma nitel bir araştırmadır. Araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı bağımsız anaokullarında ve anasınıflarında görev yapan 60 okul öncesi öğretmeni ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi bölümünde öğrenim gören 60 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada veriler "Kişisel Bilgi Formu" ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarında öğretmen ve öğretmen adaylarının ortak görüşlerine göre, okul öncesi dönemde değerler eğitimini etkileyen temel faktör "aile"dir. Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değerler "saygı" ve "sevgi"dir. Okul öncesi dönem çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerler "yardımseverlik" ve "empati"dir. Okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada kullanılan etkinlik çeşidi "oyun etkinliği"dir. Okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitimi "sosyal-duygusal gelişim" alanını destekler. Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara sağlayacağı faydayı, öğretmenler ve öğretmen adayları "iyi insan olma" olarak ifade etmişlerdir. Okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedeni "çocukları gelecekteki rollerine hazırlamak"tır.

* Author: bturkoglu@erbakan.edu.tr

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-6347-691X>

Introduction

The early childhood period, also called the “golden period” in the literature, is a very important stage in cognitive, physical, lingual, social and emotional development of a child (White, 1919) especially since mental and physical skills advance at a surprising rate from birth to six years of age. In this respect, it is very important to support children in all areas of development in environments that are rich in stimuli. However, the aim of the early childhood period is not only to introduce basic knowledge and skills to children but also contribute to their behavioral, personal and moral development. It is especially extremely important to contribute to the values development of children nowadays. The early childhood period is a period when the foundations of moral values are laid, and the basic values that continue throughout one’s life are introduced (Balat & Dağal, 2009; Kurtdede Fidan, 2015).

International Encyclopedia of Social Sciences (1968) defines values as “a set of principles whereby a conduct is directed and regulated as a guide for individual or social groups”. A value is a set of judgements about what is good and bad, preferences and goals for a certain form of conduct, beliefs that include qualities that make people themselves and separate them from other living beings and guide the behaviors of human beings. It is important to understand values as a universal concept because they direct people's behaviors and attitudes (Halstead & Taylor, 1996; Levy, 1993; Schwartz, 1992; Schwartz, 2012; Schwartz et al., 2012; Ulusoy & Dilmaç, 2012; Veugelers, 2000; Veugelers & Vedder, 2003). Values are standard judgements that people make about the targets and the results that are desired to be achieved. They form the basis of social norms or rules and lay the foundations for social, intellectual, emotional and spiritual development of individuals. Individuals learn to adapt to the society they live in and have the sense of belongingness to their culture thanks to values education (Arslan, 2013; Kaur & Nagpal, 2013; Ulusoy & Arslan 2014). Values do not form automatically. As soon as children are born, they are immediately surrounded by values serving as a guide in a particular culture and society. Children develop moral and ethical basis experienced and built by society in the socialization process and learn these values (Long Bostrom, 1999; Veisson & Kuurme, 2010; White & Matawie, 2004). Values education has been used synonymously with moral and religious education in the past (Beck, 1971). The main objective of values education is to raise individuals with a good character and contribute to making our world a safer and a more livable place by introducing universal values to our children that all humanity should possess such as love, respect, responsibility, virtue, courage, belief and justice (Altan, 2011).

The education provided by the family is obviously quite valuable for the development, growth and maturing of a child because the family is the first institution that provides the child with the most basic behaviors related to personal and social life, moral and spiritual concepts and values, and is responsible for the education of a child in the first place. Parents are the first teachers and role models of children; in this sense, they are of vital importance in the moral development of children. Children need the support of their parents in the development of their moral feelings because parents teach their children how to behave, and their teaching depends upon their own beliefs concerning morality. Values are not inherited; they are gained later in life. To this end, the rules, the expectations and the explanations of families facilitate the moral development of children. The most suitable environments to reinforce the values gained in the family environment and to introduce new values are undoubtedly schools (Aktepe, 2014; Aspin, 1997; Aydın & Akyol Gürler, 2013; Camodeca, 2015; Kaur, 2015; Malti et al., 2013; Oktay, 1999).

Education plays a very important role in making students adopt the basic values of society (Kaur & Nagpal, 2013). Educational goals, whether abstract or defined, always verify to certain values (Hirsjärvi & Huttunen, 1998). Education is the combination of literacy and moral values. Nobody is born as a guilty person; it is all about negative environments that prevent the child from choosing the right way. Good teachers can ensure the change in negativities with the good education provided to students (Kaur, 2015). Children experience the information on values throughout all their lives, but the first and the most basic values start to be gained in the early childhood period for a tolerant and responsible society, and this process continues throughout one’s life (Balat & Dağal, 2009; Johansson et al., 2014). Following

family members, those who make children adopt the values at pre-school education institutions and who become their role models are pre-school teachers. Kohlberg (1978) stated that teachers play crucial roles in moral education. In this critical period, teachers should be individuals with values and virtues since they make children gain values through their behaviors, and also be knowledgeable and skillful on how to teach these values to children (Kohlberg, 1978; Pekdoğan & Korkmaz 2017). At this point, it is very important to educate pre-service teachers in university settings where knowledge and skills are taught about how to teach values. Without a doubt, we cannot expect pre-service teachers who don't have values will be teachers who have values. Teachers should be good models, teach values in creative ways, provide exploration environments because children imitate people they are influenced by and admire them (Kohlberg, 1978; Pekdoğan & Korkmaz, 2017).

Aim

The main aim of this study is to evaluate the opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period qualitatively.

The answers to the following questions were sought with the research:

1. What are the factors affecting values education in the pre-school period?
2. What are the main values that must be gained by children in the pre-school period within the family?
3. What are the main values that pre-school children should gain at pre-school education institutions?
4. Through which type of activity can pre-school period children gain the values in pre-school education more easily?
5. Which area of development of children does the values education provided in the pre-school period support at most?
6. What kind of benefits does the values education provided during the pre-school period have for the future life of children?
7. What are the reasons for giving values education at pre-school education institutions?

Method

Research Design

The qualitative research method was used since this study aimed to determine the opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period. Qualitative research is a type of research in which qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis are used, and which aims at revealing events in a realistic and holistic manner in their natural environment (Yıldırım & Şimşek, 2011). The research was designed by case study from qualitative research methods. The case study is a qualitative research approach that examines the data obtained in the framework of one's own life by researcher's focusing on an event, person, group or situation which allows explaining cause-effects and variables in terms of their mutual relationships, defines and analyses the themes related to these situations holistically and which is used when more than one proof or data source is present (Creswell, Hanson, Clark Plano & Morales, 2007; Çepni, 2012; Merriam, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2011; Yin, 1984).

Study Group

The study group of the research consists of 60 pre-school teachers working at independent kindergartens and nursery classes affiliated to Konya Provincial Directorate of National Education and 60 pre-service teachers studying in final-grade at Necmettin Erbakan University, Ahmet Keleşoğlu Faculty of Education, Department of Pre-School Education. Among purposeful sampling methods, the criterion sampling method was used in the selection of the study group. In criterion sampling method, observation units are composed of individuals, cases, objects or events endowed with specific attributes

to provide a successful representation of people or events (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2009; Maxwell, 2018). The fact that pre-school teachers and pre-service teachers use values education in their classes frequently has been identified as a criterion in this investigation. At the beginning of the research, 66 pre-school teachers and 72 pre-service teachers were asked to complete the Personal Information Form. After the forms were examined, a study group was formed from pre-school teachers and pre-service teachers who met the specified criteria and volunteered to participate in the research.

Table 1.
Demographic Characteristics of the Pre-school Teachers / Pre-service Teachers.

Feature		Pre-school Teachers			Pre-service Teachers		
		n	f	%	n	f	%
Gender	Female	60	55	92.00	60	53	88.00
	Male		5	8.00		7	12.00
Age	21-25	60	0	.00	60	60	100.00
	26-30		12	20.00		0	.00
	31-35		32	53.00		0	.00
	36-40		16	27.00		0	.00
Education Status	High School	60	0	.00	60	57	95.00
	Associate Degree		0	.00		3	5.00
	Bachelor Degree		60	100.00		0	.00
Occupational Seniority	0 Year	60	0	.00	60	60	100.00
	1-10 Years		8	13.00		0	.00
	11-20 Years		34	57.00		0	.00
	21-30 Years		18	30.00		0	.00
Preschool Education Institution	Preschools Affiliated to Primary Schools	60	35	58.00	60	34	57.00
	Independent Kindergartens		25	42.00		26	43.00
The Status of Using Values Education Frequently	Yes	60	60	100.00	60	60	100.00
	No		0	.00		0	.00

Data Collection Tools

The data in the study were collected using the “Personal Information Form” and the semi-structured interview form that consists of open-ended questions. In semi-structured interviews, questions are prepared in advance, but they can be re-arranged during the interview. This method is neither as strict as fully structured interviews nor as flexible as unstructured interviews. It is attempted to collect in-depth data (Büyükoztürk, 2009; Ekiz, 2009; Karasar, 2009; Lichtman, 2006; Merriam, 2009). The interview questions were prepared by performing a literature review. The opinions of three faculty members were sought to ensure content validity, and a semi-structured interview form consisting of seven questions was created. A preliminary interview was held with three pre-school teachers and three pre-service teachers, the answers were recorded in writing to check whether the questions were clear and intelligible, and an expert was asked to check whether the questions served the main objective by examining the questions and interview records. Therefore, the internal validity of the question items was also ensured. The opinions of the teachers who participated in the preliminary interview were excluded from the assessment in the study.

Data Collection

When collecting the data, the participant teachers and pre-service teachers were first asked whether they volunteered to participate in the study. Accordingly, separate interviews were held with 60 pre-

school teachers and 60 pre-service teachers who volunteered to participate in the study on different dates. The interviews were held between 03 and April 28, 2017. The aim of the study was explained to the participants at the beginning of the interview, and it was emphasized that it was very important for them to answer the questions in the interview form sincerely and completely for the aim of the study. The researcher took notes on the interview forms during the interviews. After the interviews were completed, interview forms were given to the teachers and the pre-service teachers who indicated that they wanted to add to their responses and their opinions were taken. Each interview took 30 minutes on average.

Data Analysis

The descriptive analysis technique among qualitative data analysis techniques was used in the data analysis. The data were summarized and interpreted according to the themes determined beforehand in the descriptive analysis technique (Yıldırım & Şimşek, 2011). In this study, the themes are the questions of the research under which the data were organized and interpreted. A code number was given to the pre-school teachers (T1, T2, T3, etc.) and the pre-service pre-school teachers (PST1, PST2, PST3, etc.) who were asked for their opinion in the analyses, and their names were not used directly. The findings were presented with frequency and percentage values. The significance and coherence of the findings were constantly tested by the researcher. The findings were given through direct quotations without making comments to ensure the internal validity, i.e. consistency of the findings. Furthermore, the codes with “consensus” and “dissensus” were determined and the necessary arrangements were made by investigating the answers given by teachers and pre-service teachers to interview questions separately by the researcher and an expert academician in the domain. The reliability formula ($\text{Reliability} = \text{Consensus} / [\text{Consensus} + \text{Dissensus}] \times 100.00$) suggested by Miles and Huberman (1994) was used in the reliability calculation of the coding made. As a result of the calculations made, reliability was found to be .86 in the first question, .94 in the second question, .92 in the third question, .92 in the fourth question, .89 in the fifth question, .87 in the sixth question, and .91 in the seventh question. The aim of explaining the research model, study group, preparation of the data collection tool, data collection, data analysis process, and comparisons made with different studies conducted on the subject in detail is to ensure external reliability. It was attempted to make the detailed explanations necessary to test the study with other studies in order to ensure external reliability.

Findings

The findings and comments obtained as a result of analyzing the opinions obtained from the interview forms used to determine the opinions of pre-school teachers and pre-service teachers in the study group on values education in the pre-school period are included in this section of the study. The answers given by the teachers and the pre-service teachers to each question are shown by grouping them by their similarities and differences.

Factors Affecting Values Education in the Pre-School Period

When the data obtained from the interviews are analyzed, factors affecting values education in the pre-school period are “family”, “teacher”, “curriculum” and “environment” according to the opinions of teachers, while they are “family”, “teacher” and “environment” according to the opinions of the pre-service teachers.

As can also be understood from Table 2, most of the teachers and the pre-service teachers participating in the interview believe that the most important factor that affects values education in the pre-school period is “family”, which is followed by “teacher”. Teachers also think that the “curriculum” and “environment” factors are also effective. Nevertheless, the pre-service teachers believe that only the environment is effective after the family and teacher.

Table 2.
Factors Affecting Values Education in the Pre-School Period.

Factors Affecting Values Education in the Pre-School Period	Group*	n	f	%
Family	1	60	31	52.00
	2	60	29	48.00
Teacher	1	60	19	32.00
	2	60	25	42.00
Environment	1	60	3	5.00
	2	60	6	10.00
Curriculum	1	60	7	11.00
	2	60	0	.00

* 1=Teachers 2=Pre-Service Teachers

The examples of the answers stating that the family affects values education in the pre-school period are as follows: T17: *"Families are the first schools of children; therefore, it is very hard to teach a value that is not taught and emphasized in the family at school."* PST11: *"Children's personality is shaped within the family in the early childhood period, they consider individuals in their family as role models and adopt their behaviors and attitudes."*

The examples of the answers stating that the teacher affects values education in the pre-school period are as follows: T33: *"The effect of the teacher on children in the pre-school period is obviously very strong. Therefore, the most effective individuals from whom children can receive education on values are teachers."* PST48: *"The fact that children learn and internalize the values by experiencing and interacting is only possible in the school environment. And the only person that can be a role model to a child in the school environment is the teacher."*

The examples of the answers stating that the environment affects values education in the pre-school period are as follows: T56: *"As children are experts in observing and imitating those things that happen around them, all of the individuals, i.e. their friends, neighbors, relatives are quite effective on children."* PST5: *"No matter how much education is provided to children in the family, they are insistently affected by individuals around them."*

The examples of the answers stating that the curriculum affects values education in the pre-school period are as follows: T29: *"Having children adopt the values is only possible through an effective curriculum since such a curriculum supports and affects children in all areas of development."*

The Values that Pre-School Children Should Gain within the Family

When the data obtained from the interviews are analyzed, the values that pre-school period children should gain within the family according to the opinions of teachers are "respect", "love", "responsibility", "cooperation" and "righteousness/honesty", while these are "respect", "love", "responsibility", "cooperation" and "self-confidence" according to the opinions of pre-service teachers.

As can also be understood from Table 3, most of the teachers who participated in the interview declared their opinion as "respect" in relation to the values that pre-school children should gain within the family, while most of the pre-service teachers declared that it was "love". Teachers also think that "love", "responsibility", "righteousness/honesty" and "cooperation" should be gained within the family, while pre-service teachers think that the values such as "respect", "responsibility", "cooperation" and "self-confidence" should be gained within the family.

The examples of the answers stating that the value that pre-school period children should gain within the family is respect are as follows: T36: *"The communication skills of children who are raised in families in which respect is prioritized in family communication are more successful when compared to their peers."* PST28: *"Respect is a value that should be gained primarily in the family, and it is subsequently reinforced with the effect of the family."*

Table 3.
Values that Pre-School Period Children Should Gain within the Family.

Values that Pre-School Period Children Should Gain within the Family	Group	n	f	%
Respect	1	60	16	27.00
	2	60	12	20.00
Love	1	60	14	23.00
	2	60	18	30.00
Responsibility	1	60	13	22.00
	2	60	11	18.00
Cooperation	1	60	8	13.00
	2	60	10	17.00
Righteousness/Honesty	1	60	9	15.00
	2	60	0	.00
Self-confidence	1	60	0	.00
	2	60	9	15.00

The examples of the answers stating that the value that pre-school period children should gain within the family is love are as follows: *T8: "Love is the most important value that children must enjoy and feel to their heart content in their first social environment, i.e. their family environment." PST2: "Children raised with sufficient love in the family environment are more prone to gaining positive values and personal characteristics."*

The examples of the answers stating that the value that pre-school children should gain within the family is responsibility are as follows: *T51: "Children within the family should be given responsibilities that are suitable for their age starting from early ages because children who grow without taking responsibility in the family environment also have difficulty in taking responsibility in advancing ages." PST16: "Children who are raised in families in which responsibilities are shared do not have difficulty in sharing the responsibilities given at school since they are used to taking responsibilities in the family."*

The examples of the answers stating that the value that pre-school children should gain is cooperation are as follows: *T20: "Children raised in families with cooperation between the mother and the father, mother and children, father and children and siblings become individuals that are prone to cooperation when they get mingled in the society." PST9: "I think the most important value that must be taught in the family is cooperation, since children who fail to gain this value in the family constantly reject working with their friends and creating a product together at pre-school."*

The examples of the answers stating that the value that pre-school children should gain within the family is righteousness/honesty are as follows: *T41: "Children raised with the emphasis and experience that honesty is the most important virtue in the family reflect this value on their life as much as possible in their education life, as well."*

The examples of the answers stating that the value that pre-school children should gain in the family is self-confidence are as follows: *PST52: "The most important value that should be primarily gained in the family is self-confidence. Children with high self-confidence know and accept what they can and cannot do; therefore, they are at peace with themselves. Self-confidence is the key term for the success in life."*

Values that Pre-School Children Should Gain at Pre-School Education Institutions

When the data obtained from the interviews are analyzed, values that pre-school period children should gain at pre-school education institutions are “helpfulness”, “tolerance”, “empathy”, “sharing”, “justice” and “self-control” according to the opinions of teachers and pre-service teachers.

Table 4.

Values that Pre-School Period Should Gain at Pre-School Education Institutions.

Values that Pre-School Period Should Gain at Pre-School Education Institutions	Group	n	f	%
Helpfulness	1	60	17	28.00
	2	60	11	18.00
Tolerance	1	60	12	20.00
	2	60	10	17.00
Empathy	1	60	7	12.00
	2	60	19	32.00
Sharing	1	60	10	17.00
	2	60	7	12.00
Justice	1	60	8	13.00
	2	60	8	13.00
Self-control	1	60	6	10.00
	2	60	5	8.00

As can also be understood from Table 4, most of the teachers who participated in the interview on the values that pre-school children should gain at pre-school education institutions declared their opinions as “helpfulness”, while most of the pre-service teachers declared their opinion as “empathy”. Furthermore, the teachers think that the values such as “tolerance”, “sharing”, “justice”, “empathy” and “self-control” should be gained at pre-school education institutions, while the pre-service teachers think that the values such as “helpfulness”, “tolerance”, “justice”, “sharing” and “self-control” should be gained at pre-school education institutions.

The examples of the answers stating that the value that pre-school children should gain at pre-school education institutions is helpfulness are as follows: T15: “Children who help their friends, teachers and even the staff at school will use and internalize this good value in different environments.” PST31: “Helpfulness is the most important value that children who start to socialize should gain since a helpful child is a child that loves human beings, animals, nature, and life.”

The examples of the answers stating that the value that pre-school children should gain at pre-school education institutions is tolerance are as follows: T13: “The most suitable environment in which an individual can adopt the idea of approaching any idea apart from one’s own thoughts, ideas, point-of-view and wishes with tolerance and understanding is pre-school education institutions where different children come together.” PST42: “Pre-schools are places where children expecting understanding of one’s own decisions learn tolerance by showing understanding to others.”

The examples of the answers stating that the value that pre-school children should gain at pre-school education institutions is empathy are as follows: T60: “Children who try to understand the emotions of their friends, the situation they are in or the reasons for their behaviors quickly get rid of self-centrism as much as possible; in this sense, the first value to introduce to children at the institutions is the empathy skill.” PST58: “The empathy skills of children who constantly cause problems and are prone to fight should be developed first.”

The examples of the answers stating that sharing is the value that pre-school children should gain at pre-school education institutions are as follows: T29: “Especially those children who have no siblings, who are the only children in their family, unfortunately, fail to learn the sense of sharing within the

family. Therefore, pre-school education institutions can be the first place to learn to share.” PST38: “Pre-school children should be taught to share the emotions, thoughts, love and respect, and not only a toy or article primarily at pre-schools.”

The examples of the answers stating that justice is the value that pre-school period children should gain at pre-school education institutions are as follows: T26: “The most important value to introduce to pre-school children is the sense of justice since it regulates human relations by balancing the self-centric attitudes of a child.” PST47: “The fact that especially pre-school teachers act as role models by not discriminating between any children, i.e. treating everyone equally, is very important to internalize the sense of justice, which is the most important value in the pre-school period.”

The examples of the answers stating that self-control is the value that pre-school children should gain at pre-school education institutions are as follows: T5: “Children should refrain from anything that can harm them without an accompanying adult, avoid extremism and dangers, and i.e. gain the skill of self-monitoring and control.” PST1: “It is very important for children to internalize and apply the rules without reminding by parents or teachers. Hence, children are not dependent on outside, can control themselves, take the responsibility of one’s own decisions, can take responsibilities, and have high self-confidence.”

Types of Activities that Can Be Used in Easily Introducing Values to Pre-School Children in Pre-School Education

When the data obtained from the interviews are analyzed, the types of activities used in introducing values to pre-school children in pre-school education are “play activity”, “drama activity” and “Turkish activity” according to the opinions of teachers, and “play activity”, “drama activity”, “music activity” and “art activity” according to the opinions of pre-service teachers.

Table 5.

Types of Activities that can be used in Easily Introducing Values to Pre-School Children in Pre-School Education.

Types of Activities that Can Be Used in Easily Introducing Values to Pre-School Children in Pre-School Education	Group	n	f	%
Game Activity	1	60	29	48.00
	2	60	32	53.00
Drama Activity	1	60	17	28.00
	2	60	11	19.00
Turkish Activity	1	60	14	24.00
	2	60	0	.00
Music Activity	1	60	0	.00
	2	60	9	15.00
Art Activity	1	60	0	.00
	2	60	8	13.00

As can also be understood from Table 5, most of the teachers and the pre-service teachers who participated in the interview about the types of activities that can be used in easily introducing values to pre-school children said that it was “play activity”. Teachers also think that “drama activity” and “Turkish activity”, and pre-service teachers think that “drama activity”, “music activity” and “art activity” are the activities that are effective in introducing values.

The examples of the answers stating that play activity is effective in introducing values to pre-school children in pre-school education are follows: T25: “Obviously, the most effective activity in introducing the values is play; actually, play means that children learn unconsciously.” PST33: “We can teach children many values such as sharing, helpfulness and cooperation through play more easily and more permanently.”

The examples of the answers stating that drama activity is effective in introducing values to pre-school children in pre-school education are as follows: *T4: "Drama activities, which provide the opportunity to learn by doing, are among the types of activities that should be definitely used in values education."* *PST60: "In drama activities, children gain experiences related to different events and situations by taking different roles. Among these different events and situations, we can easily make children adopt our values."*

The examples of the answers stating that Turkish activity is effective in introducing values to pre-school children in pre-school education are as follows: *T44: "Since pre-school children love to listen to stories, we can easily give the values in Turkish language activities and have them adopt these values through stories."*

An example of the answers stating that music activity is effective in introducing values to pre-school children in pre-school education is as follows: *PST10: "The values can be introduced to pre-school children in an enjoyable manner using children songs and musical story creation activities."*

An example of the answers stating that art activity is effective in introducing values to pre-school children in pre-school education is as follows: *PST29: "By means of the pictures drawn by pre-school children, we can learn what they think about the values we want them to perceive and chat about their opinions, and therefore make them adopt the values."*

Areas of Development that the Values Education Provided to Pre-School Children Supports

When the data obtained from the interviews are analyzed, the areas of development that the values education provided to pre-school children supports are "social-emotional development", "language development", "cognitive development" and "self-care skills" according to the opinions of the teachers, and the areas of "social-emotional development", "language development", "cognitive development" and "psychomotor development" according to the opinions of the pre-service teachers.

Table 6.
Areas of Development that the Values Education Provided to Pre-School Children Supports.

Areas of Development that the Values Education Provided to Pre-School Children Supports	Group	n	f	%
Social-Emotional Development	1	60	31	52.00
	2	60	28	47.00
Language Development	1	60	12	20.00
	2	60	13	22.00
Cognitive Development	1	60	10	17.00
	2	60	11	18.00
Psychomotor Development	1	60	0	.00
	2	60	8	13.00
Self-Care Skills	1	60	7	11.00
	2	60	0	.00

As can also be understood from Table 6, most of the teachers and pre-service teachers who participated in the interview about the areas of development that the values education provided to pre-school children supports stated their opinion as the "social-emotional development" area. Teachers also think that values education also supports the areas of "language development", "cognitive development" and "self-care skills", while pre-service teachers think that it also supports the areas of "language development", "cognitive development" and "psychomotor development".

The examples of the answers stating that the values education provided to pre-school children supports social-emotional development are as follows: *T17: "Human beings must possess various values such as sharing, waiting, cooperating, and being patient since they are social beings and they live in the*

society. Social-emotional development of children is supported starting from early ages with such values gained in the early childhood period.” PST12: “Values education aiming at the fact that children take responsibility starting from early ages, show respect and love to those people around them, gain self-control skills and arrange their friendship relations supports both the social and emotional development of children.”

The examples of the answers stating that the values education provided to pre-school children supports language development are as follows: T28: “The stories, fairy tales told in relation to the values that are aimed to be comprehended, and the conversations made about what is told support the language development of children.” PST33: “Including values in Turkish activities as much as possible through fairy tales, stories, and poems contributes to the language development of children.”

The examples of the answers stating that the values education provided to pre-school children supports cognitive development are as follows: T20: “Children, whose sense of self-confidence is developed through values education, can express themselves in a self-confident manner without the fear of making mistakes in activities aimed at cognitive skills, and can reach the solution by making reasoning.” PST55: “I believe that children who internalize values such as responsibility, helpfulness, cooperation by seeing them in the family and school environment are more effective in establishing cause-effect relationships and problem-solving skills.”

The examples of the answers stating that the values education given to pre-school children supports psychomotor development are as follows: T40: “Since values are best taught through drama and play activities, these activities consequently contribute to the psychomotor development of children.”

The examples of the answers stating that the values education provided to pre-school children supports self-care skills are as follows: T56: “For example, we can draw children’s attention to the importance of skills such as washing hands and brushing teeth in terms of their health by emphasizing the importance of the development of self-care skills for their health when making them adopt the value of cleanliness.”

Benefits that the Values Education Given in the Pre-School Period Will Provide to Children Later in Life

When the data obtained from the interviews were analyzed, the teachers and the pre-service teachers expressed the benefits that the values education given in the pre-school period would provide to children later in their life as “being a good person”, “being a good citizen”, and “being a good parent”.

Table 7.

Benefits that the Values Education Given in the Pre-School Period Will Provide to Children Later in Their Lives.

Benefits that the Values Education Given in the Pre-School Period Will Provide to Children Later in Their Lives	Group	n	f	%
Being a Good Person	1	60	37	62.00
	2	60	40	67.00
Being a Good Citizen	1	60	15	25.00
	2	60	13	22.00
Being a Good Parent	1	60	8	13.00
	2	60	7	11.00

As can also be understood from Table 7, most of the teachers and the pre-service teachers who participated in the interview about the benefits that the values education given in the pre-school period would provide to children later in their lives expressed their opinion as “being a good person”. Teachers and pre-service teachers also think that values education will also provide a benefit to children later in their life on “being a good citizen” and “being a good parent”.

The examples of the answers stating that the values education given in the pre-school period will provide benefits to children in their future lives for being a good person are as follows: T38: *“All values introduced to children starting from early ages are effective steps taken for children to become better people and adults.”* PST11: *“Children raised with effective values education are individuals who will make up the part of good people in the society.”*

The examples of the answers stating that the values education given in the pre-school period will provide benefits to children later in their life for being a good citizen are as follows: T26: *“Children raised with values education move towards being a good citizen who knows his rights, responsibilities and duties.”* PST51: *“Values education should be definitely taken into consideration in societies that wish to raise good citizens.”*

The examples of the answers stating that the values education given in the pre-school period will provide benefits to children later in their life for being a good parent are as follows: T44: *“Children raised with values such as justice, responsibility, tolerance, love and respect become parents who wish to raise children stuck to these values.”* PST9: *“I believe that effective parents in the society are children raised with values both in the family and at school starting from the early childhood period.”*

Reasons for Giving Values Education at Pre-School Education Institutions

When the data obtained from the interviews are analyzed, the reasons for giving values education at pre-school education institutions are classified as “preparing children for their future roles”, “solving social problems in the society” and “the failure to introduce the values sufficiently in the family” according to the opinions of the teachers and the pre-service teachers.

Table 8.
Reasons for Giving Values Education at Pre-Service Education Institutions.

Reasons for Giving Values Education at Pre-Service Education Institutions	Group	n	f	%
Preparing Children for Their Future Roles	1	60	29	48.00
	2	60	26	43.00
Solving Social Problems in the Society	1	60	23	39.00
	2	60	24	40.00
Failure to Introduce the Values Sufficiently in the family	1	60	8	13.00
	2	60	10	17.00

As can be understood from Table 8, most of the teachers and the pre-service teachers who participated in the interview on the reasons for giving values education at pre-school education institutions stated their opinion as “preparing children for their future roles”. Furthermore, the teachers and the pre-service teachers stated the reasons for giving values education at pre-school education institutions as “solving social problems in the society” and “the failure to introduce the values sufficiently in the family”.

The examples of the opinions stating that the reason for giving values education at pre-school education institutions is to prepare children for their future roles are as follows: T7: *“All values introduced starting from early ages are effective steps in children’s becoming better people and adults.”* PST12: *“Children raised with effective values education are individuals who will make up the part of good people in the society.”*

The examples of the opinions stating that the reason for giving values education at pre-school education institutions is to solve social problems in the society are as follows: T39: *“Children raised with values education move towards becoming good citizens who can solve social problems, and know their rights, responsibilities and duties.”* PST46: *“Values education should be definitely taken into consideration in societies that wish to raise individuals with developed social skills and social problem-solving skills.”*

The examples of the opinions stating that the reason for giving values education at pre-school education institutions is the failure to introduce the values sufficiently in the family are as follows: *T11: "I believe that values education must be definitely provided at education institutions since children who are not raised with values such as justice, responsibility, tolerance, love and respect may become problematic individuals in the society."* *PST20: "The most effective environment in which values that are not imposed by parents should be taught at early ages is pre-school education institutions."*

Discussion, Conclusion and Implications

The questions within the scope of the study conducted for the purpose of evaluating the opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period qualitatively and the answers given by the teachers and pre-service teachers were provided separately and discussed in the light of the literature.

Most of the teachers and the pre-service teachers who participated in the interview answered the question of what the factors affecting values education in the pre-school period are as "the family", which was followed by "the teacher". The teachers also expressed the opinion that the factors of "curriculum" and "environment" were effective on values education, while the pre-service teachers stated that only the factor of environment was effective on values education. Both the teachers and the pre-service teachers described the family as the most effective factor in values education because they thought that the first institution where the child was trained was the family and they pointed out that teachers are the complement of the family education. They also argued that everyone around the children is part of value education. Unlike the teachers, the pre-service teachers have stated that values cannot be taught within a program, they can only be taught in life. Çetingöz (2015), Sapsağlam & Ömeroğlu (2015), Yazar (2010) emphasize that pre-school teachers and pre-service teachers attribute importance to the participation of families in values education. In a study, Üner (2011) emphasized the importance of training teachers on values education. In the study by Erkuş (2012), it was concluded that it is necessary to give seminars to families and teachers, reduce the number of students, incorporate the values education more in the curriculum, and ensure cooperation between the school and the family in order for values education in the pre-school curriculum to be more beneficial.

Most of the teachers who participated in the interview stated that "respect" was at the top of the values that pre-school children should gain within the family, while the pre-service teachers stated that it was "love". Furthermore, the teachers listed the values that must be gained within the family as "love", "responsibility", "righteousness/honesty" and "cooperation", while the pre-service teachers listed them as "respect", "responsibility", "cooperation" and "self-confidence". Most of the teachers who participated in the interview stated that the value that pre-school children must gain at pre-school education institutions was "helpfulness", while most of the pre-service teachers stated that it was "empathy". Moreover, the teachers list the values that must be gained at pre-school education institutions as "tolerance", "sharing", "justice", "empathy" and "self-control", while the pre-service teachers list them as "helpfulness", "tolerance", "justice", "sharing" and "self-control". The reason that the teachers express "respect" and "helpfulness"; the pre-service teachers express "love" and "empathy" as the top of the values that pre-school children should gain within the family and at pre-school education institutions is thought the value priorities of the teachers and the pre-service teachers with age difference. In previous studies, it was emphasized that the values that should be introduced are respect, love, tolerance, justice, responsibility, cooperation, empathy, honesty and helpfulness, and similar findings to the findings of the study were found (Acat & Aslan, 2011; Çengelci, Hancı & Karaduman, 2013; Erkuş, 2012; Karatekin, Gençtürk & Kılıçoğlu, 2013; Memiş & Gedik, 2010; Ogelman & Sarıkaya, 2015; Pekdoğan & Korkmaz, 2017; Sapsağlam & Ömeroğlu, 2015; Tarkoçin, Berktaş & Uyanık Balat, 2013; Thornberg & Oğuz, 2013; Türk, 2009; Yazar & Erkuş, 2013). Ayrancı (2017) the teachers stated that they used tales more for values such as goodness, honesty, respect, and love.

Regarding the question about the types of activities that can be used in introducing the values in pre-school education to pre-school children easily, most of the teachers and the pre-service teachers answered as “play activity”. Furthermore, the teachers stated that the “drama activity” and “Turkish activity” were the activities that were effective in introducing the values, while the pre-service teachers stated that these activities were “drama activity”, “music activity” and “art activity”. Since it is the easiest and most convenient way of giving children all kinds of information, it is thought that the teachers and the pre-service teachers use play activities to introduce the values. Unlike the teachers, the pre-service teachers give place music and art activities that children enjoy very much in their value education. This is thought to be due to the age difference between the teachers and the pre-service teachers and the influence of the theoretical knowledge on the pre-service teachers. In their study, Pekdoğan & Korkmaz (2017) stated that the play activity was included most in the process of values education. Studies show that teaching the values through drama is quite an effective method (Can, 2008; Kaya, Günay & Aydın, 2016; Kurtdede Fidan, 2009; Thornberg & Oğuz, 2013; Yazar & Erkuş, 2013). Moreover, Uzun & Köse (2017) determined in their study that the values education lesson taught using the drama method was effective in raising the students’ awareness of values. In their study, Kolaç and Karadağ (2012) and Üner (2011) stated that teachers include Turkish language activities when teaching values. Pre-service teachers expressed that children's literature products could be used to bring universal and national values to children in preschool period (Ayrancı & Aytaş, 2017). Ayrancı (2017) stated that the tales were used to teach moral values to the students.

Regarding the areas of development supported by the values education provided to pre-school children, most of the teachers and the pre-service teachers expressed their opinion as the area of “social-emotional development”. The teachers state that the values education also supports the “language development”, “cognitive development” and “self-care skills”, while the pre-service teachers state that it supports the areas of “language development”, “cognitive development”, and “psychomotor development”. The majority of the teachers and the pre-service teachers think that value education supports social-emotional development, namely character development. The teachers and the pre-service teachers also show that they give more importance to value activities for their developmental areas that children are supported by values education. The finding in the study that values education supports the social-emotional development of children most is consistent with the findings in the studies of Pekdoğan and Korkmaz (2017) and Üner (2011).

Regarding the benefits that the values education given in the pre-school period will provide to children in their future lives, most of the teachers and the pre-service teachers expressed their opinion as “being a good person”. The teachers and the pre-service teachers also believe that values education will provide benefits to children in terms of being a “good citizen” and a “good parent” later in their life. Both the teachers and the pre-service teachers argue that value education leads children to be better individuals in the future. Thornberg and Oğuz (2013) stated that the teachers who participated in their study expressed the opinion that it was the socialization of children by gaining the socially accepted suitable behaviors by means of values education.

Most of the teachers and pre-service teachers who participated in the interview expressed their opinion on the reasons for giving values education at pre-school education institutions as “preparing children for their future roles”. The teachers and the pre-service teachers also listed the reasons for giving values education at pre-school education institutions as “solving social problems in the society” and “the failure to introduce the values sufficiently in the family”. The fact that the teachers and the pre-service teachers aim to prepare children for future roles through value education can be described as evidence that they see value education as a training for personality development. In addition, it is also believed that social problems can be solved with this character education, which is not thought to be gained enough in the family. In the study conducted, Yazar (2010) stated that the teachers expressed the opinion that values education was effective in the personality development of students and their becoming socially compatible individuals. In the study carried out, Tokdemir (2007) determined that students fail to gain the required and adequate value behaviors from their families. In their study, Gür et

al. (2015) stated that the sustainability of the values education provided by teachers at school could not be ensured at home. It is observed that the findings of the study match the results achieved in other studies.

When all research data are evaluated in the light of the literature, it is observed that the factors affecting values education in the pre-school period are “family”, “teacher”, “curriculum” and “environment” according to the opinions of the teachers, and “family”, “teacher” and “environment” according to the opinions of the pre-service teachers; the values that the pre-school children must gain within the family are “respect”, “love”, “responsibility”, “cooperation” and “righteousness/honesty” according to the opinions of the teachers, and “respect”, “love”, “responsibility”, “cooperation” and “self-confidence” according to the opinions of the pre-service teachers; the values that pre-school children must gain at pre-school education institutions are “helpfulness”, “tolerance”, “empathy”, “sharing”, “justice” and “self-control” according to the opinions of the teachers and the pre-service teachers; the types of activities used in introducing the values to pre-school children in pre-school education are “play activity”, “drama activity” and “Turkish activity” according to the opinions of the teachers, and “play activity”, “drama activity”, “music activity” and “art activity” according to the opinions of the pre-service teachers; development areas supported by the values education provided to pre-school children are “social-emotional development”, “language development”, “cognitive development” and “self-care skills” according to the opinions of the teachers, and “social-emotional development”, “language development”, “cognitive development” and “psychomotor development” areas according to the opinions of the pre-service teachers; the teachers and the pre-service teachers expressed the benefits that the values education given in the pre-school period would provide to children later in their life as “being a good person”, “being a good citizen” and “being a good parent”; the teachers and the pre-service teachers listed the reasons for providing values education at pre-school education institutions as “preparing children for their future roles”, “solving social problems in the society”, and “the failure to introduce the values sufficiently in the family”. The study contributes to the literature in terms of determining the verbal statements of the teachers and the pre-service teachers about values education in the pre-school period.

Various suggestions can be offered depending on the findings of the study. Lessons on values education in the pre-school period can be included at the bachelor’s or master’s education level of the faculties raising teachers. In these lessons, teachers can prepare activities for different kinds of activities for values. In-service training and seminars on values education can be given to teachers. Values can be included more in the content of the education provided at pre-school education institutions in order for the values to be reinforced. Activities such as play, drama that children enjoy very much can be used more in introducing the values. Awareness of values education can be raised among parents by holding education seminars for parents since family participation is an indispensable part of values education. Families can be taught entertaining games that will enable their children to gain values at young age. It may be suggested to researchers to carry out studies that include different study groups and different research methods.

Acknowledge

A part of this study was presented as a verbal presentation at the 1st International Education Research and Teacher Education Congress – ERTE CONGRESS 2017 held in Uşak between September 14 and 16 2017.

Türkçe Sürüm

Giriş

Literatürde “altın dönem” olarak da adlandırılan erken çocukluk dönemi çocuğun bilişsel, fiziksel, dil, sosyal ve duygusal gelişiminde çok önemli bir aşamadır (White, 1919). Çünkü doğumdan altı yaşına kadar özellikle zihinsel ve fiziksel yetenekler şaşırtıcı bir hızla ilerler. Bu açıdan çocukların tüm gelişim alanlarında zengin uyarıcı ortamlarda desteklenmesi çok önemlidir. Ancak, erken çocukluk döneminin amacı çocuklara yalnızca temel bilgi ve becerileri kazandırmak değil; aynı zamanda onların davranış, karakter ve ahlak yönünden de gelişimine katkıda bulunmaktır. Özellikle günümüzde çocukların değer gelişimine katkıda bulunmak son derece önemlidir. Erken çocukluk dönemi ahlaki değerlerin temellerinin atıldığı bir dönemdir ve bu dönemde kazandırılan temel değerler hayat boyunca devam eder (Balat & Dağal, 2009; Kurtdede Fidan, 2015).

Uluslararası Sosyal Bilimler Ansiklopedisi (1968) değerleri, “bir davranışın bireysel ya da sosyal gruplar için bir rehber olarak yönlendirildiği ve düzenlendiği bir dizi ilke” olarak tanımlar. Değer; neyin iyi, neyin kötü olduğu konusundaki yargıları, belirli bir davranış biçimi için tercihleri ve hedefleri, insanı insan yapan özelliklere sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran temel özellikleri içinde barındıran ve insanların davranışlarına yön veren inançlar bütünüdür. Değerler, insanların davranışlarını ve tutumlarını yönlendirdiği için değerleri evrensel bir kavram olarak anlamak önemlidir (Halstead & Taylor, 1996; Levy, 1993; Schwartz, 1992; Schwartz, 2012; Schwartz et al., 2012; Ulusoy & Dilmaç, 2012; Veugelers, 2000; Veugelers & Vedder, 2003). Değerler, insanların istenilen hedefler ve sonuçlara dair vardıkları standart yargılardır. Toplumsal normların ya da kuralların temelini oluşturur ve bireylerin sosyal, entelektüel, duygusal, ruhsal gelişimi için temel oluşturur. Bireyler değerler eğitimi sayesinde içinde buldukları topluma uyum sağlamayı ve içinde buldukları kültüre ait olma duygusuna sahip olmayı öğrenirler (Arslan, 2013; Kaur & Nagpal, 2013; Ulusoy & Arslan 2014). Değerler otomatik olarak ortaya çıkmaz. Çocuklar doğdukları andan itibaren hemen belirli bir kültür ve toplumda rehber olarak hizmet eden değerlerle kuşatılırlar. Çocuklar sosyalleşme süreçlerinde toplum tarafından deneyimlenen ve inşa edilen ahlaki ve etik bir temel geliştirirler ve bu değerleri öğrenirler (Long Bostrom, 1999; Veisson & Kuurme, 2010; White & Matawie, 2004). Değerler eğitimi, geçmişte ahlak ve din eğitimi ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır (Beck, 1971). Değerler eğitiminin temel amacı; sevgi, saygı, sorumluluk, erdem, cesaret, inanç, adalet gibi tüm insanlığın sahip olması gereken evrensel değerleri kazandırarak iyi karakterli bireyler yetiştirmek ve dünyamızın daha güvenilir ve yaşanılır hale gelmesine katkı sağlamaktır (Altan, 2011).

Çocuğun büyümesi, gelişmesi ve olgunlaşmasında ailenin vermiş olduğu eğitim şüphesiz çok kıymetlidir. Çünkü aile, çocuğa bireysel ve toplumsal hayatla ilgili en temel davranışları, ahlaki, manevi kavramları ve değerleri kazandıran; çocuğun eğitiminden birinci derecede sorumlu ilk kurumdur. Anne-babalar, çocuğun ilk öğretmenleri ve rol modelleridir; bu açıdan çocuğun ahlaki gelişiminde yaşamsal önem taşırlar. Çocuklar ahlaki duygularının gelişiminde anne babalarının desteğine ihtiyaç duyarlar çünkü anne-babalar çocuklara nasıl davranacaklarını öğretirler, öğretileri de kendi ahlaki inançlarına bağlıdır. Değerler kalıtımsal olarak getirilmez, sonradan kazanılırlar. Bu sebeple ailelerin kuralları, beklentileri, açıklamaları çocukların ahlaki gelişimlerini kolaylaştırır. Aile ortamında kazanılan değerlerin pekiştirilmesi ve yeni değerlerin kazanılması için en uygun ortamlar ise hiç şüphesiz okullardır (Aktepe, 2014; Aspin, 1997; Aydın & Akyol Gürler, 2013; Camodeca, 2015; Kaur, 2015; Malti et al., 2013; Oktay, 1999).

Eğitim, toplumun temel değerlerini öğrencilere benimsetmede çok önemli bir role sahiptir (Kaur & Nagpal, 2013). Soyut veya tanımlanmış olsun eğitimsel hedefler her zaman belirli değerleri doğrular (Hirsjärvi & Huttunen, 1998). Eğitim, okur-yazarlık ve ahlaki değerlerin birleşimidir. Hiç kimse suçlu bir kişi olarak doğmamıştır, sadece çocuğun doğru yolu seçmesini engelleyen olumsuz ortamlar vardır. İyi

öğretmenler, öğrencilere verilen iyi bir eğitimle olumsuzluklarda değişimi sağlayabilirler (Kaur, 2015). Değerlere ilişkin bilgileri çocuklar hayatları boyunca deneyimlemektedirler, ancak ilk ve temel değerler hoşgörülü ve sorumlu bir toplum için erken çocukluk döneminde kazanılmaya başlanmakta ve bu süreç yaşam boyu devam etmektedir (Balat & Dağal, 2009; Johansson et al., 2014). Aile bireylerinden sonra okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklara değerleri benimseten, rol model olan kişiler okul öncesi öğretmenleridir. Kohlberg (1978) öğretmenlerin ahlaki eğitimde çok önemli roller üstlendiklerini ifade etmiştir. Bu kritik dönemde öğretmenler, değerleri çocuklara davranışlarıyla kazandırdığı için öğretmenlerin değer sahibi ve erdemli bireyler olmaları ayrıca bu değerleri çocuklara nasıl öğretecekleri konusunda bilgi ve beceri sahibi olmaları gerekmektedir (Kohlberg, 1978; Pekdoğan & Korkmaz 2017). Değerlerin nasıl öğretileceği konusunda bilgi ve becerilerin edinildiği üniversite ortamlarında öğretmen adaylarının donanımlı olarak yetiştirilmesi de çok önemli bir konudur. Hiç şüphesiz ki değer sahibi olmayan öğretmen adaylarının değer sahibi öğretmenler olmasını bekleyemeyiz. Öğretmenler iyi modeller olmalı, değerleri çocuklara yaratıcı yollarla öğretmeli, keşif ortamları sunmalıdır, çünkü çocuklar etkilendikleri ve hayran oldukları insanları taklit ederler (Kohlberg, 1978; Pekdoğan & Korkmaz 2017).

Amaç

Bu bağlamda çalışmanın temel amacı; okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini niteliksel olarak değerlendirmektir.

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkileyen faktörler nelerdir?
2. Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken başlıca değerler hangileridir?
3. Okul öncesi dönem çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken başlıca değerler hangileridir?
4. Okul öncesi dönem çocukları okul öncesi eğitimde değerleri hangi etkinlik çeşidiyle daha kolay kazanabilir?
5. Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitimi çocukların en çok hangi gelişim alanını destekler?
6. Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitimi ilerleyen yaşantılarında çocuklara ne tür faydalar sağlar?
7. Okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedenleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçladığı için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türüdür (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile desenlenmiştir. Durum çalışması, araştırmacının bir olay, bir kişi, bir grup, bir durum üzerine yoğunlaşarak elde edilen verileri kendi yaşam çerçevesi içinde inceleyen, sebep-sonuç ve değişkenlerin karşılıklı ilişkileri cinsinden açıklayabilmesine olanak sağlayan, bu durumlara bağlı temaları bütüncül bir biçimde tanımlayan, analiz eden ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, Hanson, Clark Plano & Morales, 2007; Çepni, 2012; Merriam, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2011; Yin, 1984).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bağımsız anaokullarında ve anasınıflarında görev yapan 60 okul öncesi öğretmeni ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi bölümünde son sınıfta öğrenim gören 60 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde, örneklem problem durumuyla ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulur ve kişilerin ya da olayların başarılı bir şekilde temsil edilebilirliğini sağlamak için kullanılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009; Maxwell, 2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında, öğretmen adaylarının ise uygulama sınıflarında değerler eğitimine sıklıkla yer vermeleri bu araştırmada ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırmanın başında, 66 okul öncesi öğretmeni ve 72 okul öncesi öğretmen adayından Kişisel Bilgi Formunun doldurulması istenmiştir. Formlar incelendikten sonra belirlenen ölçütü karşılayan ve araştırmaya katılmaya gönüllü okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarından çalışma grubu oluşturulmuştur.

Tablo 1.

Okul Öncesi Öğretmenleri / Öğretmen Adaylarına Ait Demografik Bilgiler.

Demografik Bilgiler		Okul Öncesi Öğretmenleri			Okul Öncesi Öğr. Adayları		
		n	f	%	n	f	%
Cinsiyet	Kadın	60	55	92.00	60	53	88.00
	Erkek		5	8.00		7	12.00
Yaş	21-25	60	0	.00	60	60	100.00
	26-30		12	20.00		0	.00
	31-35		32	53.00		0	.00
	36-40		16	27.00		0	.00
Öğrenim Durumu	Lise	60	0	.00	60	57	95.00
	Ön Lisans		0	.00		3	5.00
	Lisans		60	100.00		0	.00
Mesleki Kıdem	0 Yıl	60	0	.00	60	60	100.00
	1-10 Yıl		8	13.00		0	.00
	11-20 Yıl		34	57.00		0	.00
	21-30 Yıl		18	30.00		0	.00
Görev/Staj Yapılan Okulöncesi Eğitim Kurumu	İlkokul	60	35	58.00	60	34	57.00
	Bünyesinde						
	Anasınıfı						
	Bağımsız		25	42.00		26	43.00
	Anaokulu						
Sınıfta/Uygulama Sınıfında Değerler Eğitimine Sıklıkla Yer Verme Durumu	Evet	60	60	100.00	60	60	100.0
	Hayır		0	.00		0	.00

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, okul öncesi öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına yönelik soruları içeren “Kişisel Bilgi Formu” ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde sorular önceden hazırlanır ancak görüşme sırasında sorular yeniden düzenlenebilir. Ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı, ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnek olan bu yöntemde veriler derinlemesine toplanmaya çalışılır (Büyüköztürk, 2009; Ekiz, 2009; Karasar, 2009; Lichtman, 2006; Merriam, 2009). Görüşme soruları literatür taraması yapılarak hazırlanmıştır. Kapsam geçerliğini sağlayabilmek için üç öğretim üyesinin görüşlerine başvurulmuş ve yedi sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Üç okul öncesi

öğretmeni üç de öğretmen adayı ile ön görüşme yapılmış, soruların açık ve anlaşılır olup olmadığının kontrolü için yanıtlar yazılı olarak kaydedilmiş ve bir uzmandan sorular ve görüşme kayıtlarını inceleyerek soruların temel amaca hizmet edip etmediğini kontrol etmesi istenmiştir. Böylece soru maddelerinin iç geçerliği de sağlanmıştır. Ön görüşmeye katılan öğretmen görüşleri araştırmada değerlendirme dışında tutulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerliği sağlandıktan sonra okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla yüz yüze görüşmelere geçilmiş ve verilen cevaplar araştırmacı tarafından yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken öncelikle öğretmenlere ve öğretmen adaylarına araştırmada katılımcı olmaya ilişkin gönüllü olup olmadıkları sorulmuş, gönüllü olan 60 okul öncesi öğretmeni ve 60 okul öncesi öğretmen adayının her biriyle farklı tarihlerde ayrı ayrı görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler 03-28 Nisan 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin başında öğretmenlere ve öğretmen adaylarına araştırmanın amacı açıklanmış ve görüşme formundaki sorulara içten ve samimi bir şekilde cevap vermelerinin araştırmanın amacına ulaşabilmesi için oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır. Görüşmeler esnasında araştırmacı tarafından görüşme formları üzerine notlar alınmıştır. Görüşme bittikten sonra yazılı olarak eklemek istedikleri olduğunu belirten öğretmen ve öğretmen adaylarına görüşme formu verilmiş ve görüşleri alınmıştır. Her bir görüşme ortalama 30 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu araştırmada da temalar araştırmanın sorularıdır. Veriler, araştırma sorularının altında düzenlenmiş ve yorumlanmıştır. Çözümlemelerde görüşüne başvurulmuş okul öncesi öğretmenlerine (Ö1, Ö2, Ö3...), okul öncesi öğretmen adaylarına (ÖA1, ÖA2, ÖA3...) birer kod numarası verilmiş, isimler doğrudan kullanılmamıştır. Bulgular frekans ve yüzde değerleriyle ortaya konulmuştur. Bulguların anlamlılığı ve bütünlüğü araştırmacı tarafından sürekli test edilmiştir. İç güvenirliliği yani bulguların tutarlılığını sağlamak amacıyla bulgular yorum yapılmadan doğrudan alıntılar yoluyla verilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının görüşme sorularına verdiği yanıtlar araştırmacı ve alanda uzman bir akademisyen tarafından ayrı ayrı incelenerek "görüş birliği" ve "görüş ayrılığı" olan kodlar belirlenmiştir ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan kodlamaların güvenilirlik hesaplamasında Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{[\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}] \times 100.00}$) kullanılmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda güvenilirlik; 1. Soruda .86; 2. Soruda .94; 3. Soruda .92; 4. Soruda .92; 5. Soruda .89; 6. Soruda .87; 7. Soruda da .91 olarak bulunmuştur. Araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının hazırlanma, veri toplama, verilerin çözümlenme sürecinin ve konu ile ilgili yapılmış farklı çalışmalarla yapılan karşılaştırmaların detaylarıyla açıklanmasının amacı dış geçerliği sağlamaktır. Dış güvenirliliği sağlamak amacıyla araştırmanın başka araştırmalarla test edilebilmesi için gerekli açıklamalar ayrıntılarıyla yapılmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, çalışma grubunda yer alan okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılan görüşme formlarından elde edilen görüşlerin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının her bir soruya verdikleri cevaplar benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırılarak sunulmuştur.

Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörler

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde, okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkileyen faktörler öğretmenlere göre “aile”, “öğretmen”, “eğitim programı” ve “çevre” iken, öğretmen adaylarına göre “aile”, “öğretmen” ve “çevre” dir.

Tablo 2.

Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörler.

Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörler	Grup*	n	f	%
Aile	1	60	31	52.00
	2	60	29	48.00
Öğretmen	1	60	19	32.00
	2	60	25	42.00
Çevre	1	60	3	5.00
	2	60	6	10.00
Eğitim Programı	1	60	7	11.00
	2	60	0	.00

* 1=Öğretmenler 2=Öğretmen Adayları

Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkileyen en önemli faktörün “aile” daha sonra “öğretmen” olduğuna inanmaktadır. Ayrıca öğretmenler “eğitim programı” ve “çevre” faktörünün de etkili olduğunu düşünmektedir. Ancak, öğretmen adayları aile ve öğretmenden sonra yalnızca çevrenin etkili olduğuna inanmaktadır.

Okul öncesi dönemde değerler eğitimi ailenin etkilediğini belirten yanıtlara örnek: Ö17: “Çocukların ilk eğitim yuvaları aileleridir, bu yüzden ailede öğretilmeyen, vurgulanmayan bir değeri okulda öğretmek çok zordur.” ÖA11: “Erken çocukluk döneminde çocuğun karakteri aile içerisinde şekillenir, çocuk ailesindeki bireyleri rol model olarak görür ve onların davranışlarını, tutumlarını benimser.”

Okul öncesi dönemde değerler eğitimi öğretmenin etkilediğini belirten yanıtlara örnek: Ö33: “Okul öncesi dönemde öğretmenin çocuk üzerindeki etkisi şüphesiz çok kuvvetlidir. Bu sebeptendir ki çocuğun değerlere yönelik eğitim alabileceği en etkin kişiler öğretmenlerdir.” ÖA48: “Çocukların değerleri yaşayarak etkileşimde bulunarak öğrenmesi ve içselleştirmesi ancak okul ortamında mümkündür. Okul ortamında da çocuğa model olacak yegâne kişi öğretmendir.”

Okul öncesi dönemde değerler eğitimi çevrenin etkilediğini belirten yanıtlara örnek: Ö56: “Çocuklar etraflarında olup bitenleri gözleme ve taklit etme konusunda usta oldukları için çevrelerindeki tüm insanlar yani arkadaşları, komşuları, akrabaları çocuklar üzerinde oldukça etkilidir.” ÖA5: “Çocuklara ailede ne kadar eğitim verilirse verilsin onlar ısrarla etraflarındaki insanlardan etkilenirler.”

Okul öncesi dönemde değerler eğitimi eğitim programının etkilediğini belirten yanıtlara örnek: Ö29: “Çocuklara değerlerin benimsetilebilmesi ancak etkili bir eğitim programı ile mümkün olabilir, çünkü böyle bir eğitim programı çocukları tüm gelişim alanlarında destekler ve etkili olur.”

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Aile İçerisinde Kazanmaları Gereken Değerler

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değerler öğretmenlere göre “saygı”, “sevgi”, “sorumluluk”, “işbirliği” ve “doğruluk/dürüstlük” iken, öğretmen adaylarına göre “saygı”, “sevgi”, “sorumluluk”, “işbirliği” ve “özgüven” dir. Tablo 3’ten de anlaşılacağı üzere okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değerler konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu “saygı”, öğretmen adaylarının çoğunluğu “sevgi” değerleri yönünde fikir beyan etmiştir. Ayrıca öğretmenler “sevgi”, “sorumluluk”, “doğruluk/dürüstlük” ve “işbirliği”; öğretmen adayları ise “saygı”, “sorumluluk”, “işbirliği” ve “özgüven” değerlerinin aile içerisinde kazanılması gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 3.*Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Aile İçerisinde Kazanmaları Gereken Değerler.*

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Aile İçerisinde Kazanmaları Gereken Değerler	Grup	n	f	%
Saygı	1	60	16	27.00
	2	60	12	20.00
Sevgi	1	60	14	23.00
	2	60	18	30.00
Sorumluluk	1	60	13	22.00
	2	60	11	18.00
İşbirliği	1	60	8	13.00
	2	60	10	17.00
Doğruluk/Dürüstlük	1	60	9	15.00
	2	60	0	.00
Özgüven	1	60	0	.00
	2	60	9	15.00

Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değer saygı olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö36: “Aile içi iletişimde saygının ön planda tutulduğu ailelerde yetişen çocukların iletişim becerileri akranlarına göre daha başarılı oluyor.” ÖA28: “Saygı öncelikle ailede kazanılması gereken bir değerdir, daha sonra çevrenin etkisiyle pekişir.”

Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değer sevgi olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö8: “Sevgi, çocuğun ilk sosyal çevresinde yani aile ortamında doyasıya yaşaması ve hissetmesi gereken en önemli değerdir.” ÖA2: “Aile ortamında yeterince sevgi ile büyütülen çocuklar olumlu değerleri ve kişilik özelliklerini kazanmaya daha meyilli oluyorlar.”

Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değer sorumluluk olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö51: “Aile içerisinde çocuğa küçük yaşlardan itibaren yaşına uygun sorumluluklar verilmeli, çünkü aile ortamında sorumluluk almadan büyüyen çocuklar ileriki yaşlarında da sorumluluk almakta sıkıntı yaşıyorlar.” ÖA16: “Sorumlulukların paylaşıldığı ailelerde büyüyen çocuklar ailede sorumluluk almaya alıştığı için okulda verilen sorumlulukları yerine getirmek onlar için zor olmuyor.”

Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değer işbirliği olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö20: “Anne-baba, anne-çocuk, baba-çocuk ve kardeşler arası işbirliğinin olduğu ailelerde yetişen çocuklar topluma karıştıklarında da işbirliğine meyilli bireyler oluyorlar.” ÖA9: “Ailede öğretilmesi gereken en önemli değer bence işbirliği çünkü ailede bu değeri kazanamayan çocuklar anaokulunda arkadaşlarıyla birlikte çalışmayı, birlikte bir ürün ortaya koymayı sürekli reddediyorlar.”

Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değer doğruluk/dürüstlük olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö41: “Ailede dürüstlüğün en önemli erdem olduğu vurgusu ve yaşantısıyla büyüyen çocuk eğitim yaşantısında da bu değeri olabildiğince hayatına yansıtıyor.”

Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değer özgüven olduğunu belirten yanıtlara örnek: ÖA52: “Ailede öncelikle kazandırılması gereken en önemli değer özgüvendir. Özgüveni yüksek olan çocuk yapabildikleri ve yapamadıklarını bilir, kabul eder, dolayısıyla kendi ile barışıktır. Hayat başarısı için özgüven kilit kelimedir.”

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kazanmaları Gereken Değerler

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde, okul öncesi dönem çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerler öğretmenlere ve öğretmen adaylarına göre “yardımseverlik”, “hoşgörü”, “empati”, “paylaşma”, “adalet” ve “öz denetim”tir.

Tablo 4.*Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kazanmaları Gereken Değerler.*

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kazanmaları Gereken Değerler	Grup	n	f	%
Yardıms severlik	1	60	17	28.00
	2	60	11	18.00
Hoşgörü	1	60	12	20.00
	2	60	10	17.00
Empati	1	60	7	12.00
	2	60	19	32.00
Paylaşma	1	60	10	17.00
	2	60	7	12.00
Adalet	1	60	8	13.00
	2	60	8	13.00
Öz denetim	1	60	6	10.00
	2	60	5	8.00

Tablo 4'ten de anlaşılacağı üzere okul öncesi dönem çocuklarının, okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerler konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu "yardıms severlik", öğretmen adaylarının çoğunluğu "empati" değerleri yönünde fikir beyan etmiştir. Ayrıca öğretmenler "hoşgörü", "paylaşma", "adalet", "empati" ve "öz denetim"; öğretmen adayları ise "yardıms severlik", "hoşgörü", "adalet", "paylaşma" ve "öz denetim" değerlerinin okul öncesi eğitim kurumlarında kazanılması gerektiğini düşünmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının, okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerlerin yardıms severlik olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö15: "Okulunda arkadaşına, öğretmenine ve hatta yardımcı personele bile ihtiyaç duyulduğunda yardım eden bir çocuk bu güzel değeri farklı ortamlarda da kullanacak ve içselleştirecektir." ÖA31: "Sosyalleşmeye başlayan çocuklara kazandırılması gereken en önemli değerdir yardıms severlik, çünkü yardımı seven çocuk insanı, hayvanı, doğayı, hayatı seven bir çocuktur."

Okul öncesi dönem çocuklarının, okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerlerin hoşgörü olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö13: "Bireye kendi düşüncesinden, fikrinden, bakış açısından, isteklerinden farklı olan her türlü görüşe hoşgörü ve anlayışla yaklaşılması düşüncesinin benimsetilebileceği en uygun ortam ancak birbirinden çok farklı çocukların bir araya geldiği okul öncesi eğitim kurumlarıdır." ÖA42: "Kendi kararlarına anlayış gösterilmesini bekleyen çocuğun başkalarına anlayış göstererek hoşgörüyü öğrendiği ilk adrestir anaokulları."

Okul öncesi dönem çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerlerin empati olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö60: "Karşısındaki arkadaşının duygularını, içinde bulunduğu durumu ya da davranışlarının nedenini anlamaya çalışan çocuk benmerkezcilikten olabildiğince hızla uzaklaşır, bu açıdan çocuklara kurumlarda kazandırılması gereken ilk değer empati becerisidir." ÖA58: "Sürekli sorun çıkaran, kavgaya meyilli çocukların öncelikle empati yeteneği geliştirilmelidir."

Okul öncesi dönem çocuklarının, okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerlerin paylaşma olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö29: "Özellikle kardeşi olmayan evin tek evladı olan çocuklar maalesef paylaşma duygusunu aile ortamında öğrenemiyor, bu sebepten okul öncesi eğitim kurumları paylaşımın öğrenilmesi gereken ilk durak olabiliyor." ÖA38: "Okul öncesi çocuklarına sadece oyuncağın ya da eşyanın değil, duyguların, düşüncelerin, sevginin, saygının paylaşılması öncelikle anaokullarında öğretilmelidir."

Okul öncesi dönem çocuklarının, okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerlerin adalet olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö26: "Okul öncesi çocuklarına kazandırılması gereken en önemli değer adalet duygusudur çünkü çocuğun benmerkezci tavırlarını dengede tutarak insan ilişkilerini

düzene sokar.” ÖA47: “Özellikle okul öncesi öğretmenlerinin hiçbir çocuk arasında ayırım yapmayarak yani her çocuğa adil davranarak rol model olması okul öncesi dönemde en önemli değer olan adalet duygusunun içselleştirilmesi için çok önemlidir.”

Okul öncesi dönem çocuklarının, okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerlerin öz denetim olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö5: “Çocuğun yanında bir yetişkin olmadan da kendini zarar verecek her türlü şeyden uzak tutması, aşırılıklardan, tehlikelerden kaçınması yani kendi kendini denetleme ve kontrol etme becerisini kazanması gerekmektedir.” ÖA1: “Çocuğa ebeveyni ya da öğretmeni tarafından hatırlatılmadan çocuğun kuralları içselleştirmesi ve uygulaması çok önemlidir. Böylece çocuk dışı bağımlı değildir, kendi kendini kontrol edebilen, kararlarının sorumluluğunu taşıyabilen, sorumluluk alabilen, özgüveni yüksek bir yapıdadır.”

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Okul Öncesi Eğitimde Değerleri Kolayca Kazandırmada Kullanılabilecek Etkinlik Çeşitleri

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde, okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada kullanılan etkinlik çeşitleri öğretmenlere göre, “oyun etkinliği”, “drama etkinliği” ve “Türkçe etkinliği”; öğretmen adaylarına göre ise “oyun etkinliği”, “drama etkinliği”, “müzik etkinliği” ve “sanat etkinliği”dir.

Tablo 5.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Okul Öncesi Eğitimde Değerleri Kolayca Kazandırmada Kullanılabilecek Etkinlik Çeşitleri.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Okul Öncesi Eğitimde Değerleri Kolayca Kazandırmada Kullanılabilecek Etkinlik Çeşitleri	Grup	n	f	%
Oyun Etkinliği	1	60	29	48.00
	2	60	32	53.00
Drama Etkinliği	1	60	17	28.00
	2	60	11	19.00
Türkçe Etkinliği	1	60	14	24.00
	2	60	0	.00
Müzik Etkinliği	1	60	0	.00
	2	60	9	15.00
Sanat Etkinliği	1	60	0	.00
	2	60	8	13.00

Tablo 5'ten de anlaşılacağı üzere okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kolayca kazandırmada kullanılabilecek etkinlik çeşitleri konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “oyun etkinliği” yönünde fikir beyan etmiştir. Ayrıca, öğretmenler “drama etkinliği” ve “Türkçe etkinliği”; öğretmen adayları ise “drama etkinliği”, “müzik etkinliği” ve “sanat etkinliği”nin değerleri kazandırmada etkili etkinlikler olduğunu düşünmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada oyun etkinliğinin etkili olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö25: “Değerlerin kazandırılmasında hiç şüphesiz ki en etkili etkinlik oyundur; daha doğrusu oyun çocuğun bilinçsiz bir şekilde öğrenme halinin adıdır.” ÖA33: “Oyunlar vasıtasıyla çocuklara paylaşma, yardımseverlik, işbirliği gibi birçok değeri daha kolay ve daha kalıcı olarak öğretebiliriz.”

Okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada drama etkinliğinin etkili olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö4: “Yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunan drama etkinlikleri değerler eğitiminde de muhakkak kullanılması gereken bir etkinlik çeşididir.” ÖA60: “Drama etkinliklerinde çocuklar farklı rollere girerek farklı olay ve durumlarla ilgili yaşantılar kazanırlar. Bu farklı olay ve durumların içerisinde çocuklara değerlerimizi kolayca kazandırabiliriz.”

Okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada Türkçe etkinliğinin etkili olduğunu belirten yanıtlara örnek: Ö44: “Okul öncesinde çocuklar hikâye dinlemeyi çok sevdikleri için değerleri hikâyeler vasıtasıyla Türkçe-dil etkinliklerinde kolayca verebilir ve benimsetebiliriz.”

Okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada müzik etkinliğinin etkili olduğunu belirten yanıtlara örnek: ÖA10: “Okul öncesi dönem çocuklarına çocuk şarkıları, müzikli öykü oluşturma etkinlikleriyle keyifli bir şekilde değerler kazandırılabilir.”

Okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada sanat etkinliğinin etkili olduğunu belirten yanıtlara örnek: ÖA29: “Okul öncesi çocuklarının çizdikleri resimler vasıtasıyla kavramalarını istediğimiz değerlere ilişkin neler düşündüklerini öğrenebilir ve görüşleri ile ilgili sohbet edebiliriz böylece değeri benimsetebiliriz.”

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Değerler Eğitiminin Desteklediği Gelişim Alanları

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde, okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin desteklediği gelişim alanları öğretmenlere göre, “sosyal-duygusal gelişim”, “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “öz bakım becerisi”; öğretmen adaylarına göre “sosyal-duygusal gelişim”, “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “psikomotor gelişim” alanlarıdır.

Tablo 6.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Değerler Eğitiminin Desteklediği Gelişim Alanları.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Verilen Değerler Eğitiminin Desteklediği Gelişim Alanları	Grup	n	f	%
Sosyal-Duygusal Gelişim	1	60	31	52.00
	2	60	28	47.00
Dil Gelişimi	1	60	12	20.00
	2	60	13	22.00
Bilişsel Gelişim	1	60	10	17.00
	2	60	11	18.00
Psikomotor Gelişim	1	60	0	.00
	2	60	8	13.00
Öz bakım Becerisi	1	60	7	11.00
	2	60	0	.00

Tablo 6’den de anlaşılacağı üzere okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin desteklediği gelişim alanları konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “sosyal-duygusal gelişim” alanı yönünde fikir beyan etmiştir. Ayrıca, öğretmenler değerler eğitiminin “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “öz bakım becerisi”; öğretmen adayları “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “psikomotor gelişim” alanlarını da desteklediğini düşünmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin sosyal-duygusal gelişimi desteklediğini belirten yanıtlara örnek: Ö17: “İnsan sosyal bir varlık olduğu ve toplum içinde yaşadığı için paylaşma, bekleme, işbirliği yapma, sabırlı olma gibi birçok değere sahip olmalıdır. Erken çocukluk döneminde kazanılan bu gibi değerlerle çocukların sosyal-duygusal gelişimleri küçük yaşlardan itibaren desteklenmiş olur.” ÖA12: “Çocukların küçük yaşlarda sorumluluk almaları, çevresindeki insanlara saygı ve sevgi göstermeleri, öz denetim becerisi kazanmaları, arkadaşlık ilişkilerini düzenleyebilmelerini hedefleyen bir değerler eğitimi çocukların hem sosyal hem de duygusal gelişimlerini destekler.”

Okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin dil gelişimini desteklediğini belirten yanıtlara örnek: Ö28: “Kavratılması hedeflenen değer ile ilgili olarak anlatılan hikâye, masal, daha sonra anlatılanlarla ilgili olarak edilen sohbetler çocukların dil gelişimini destekler.” ÖA33: “Türkçe etkinliklerinde masal, hikâye, şiirler vasıtasıyla olabildiğince değerlere yer vermek çocukların dil gelişimlerine katkıda bulunur.”

Okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin bilişsel gelişimi desteklediğini belirten yanıtlara örnek: Ö20: “Değerler eğitimi ile özgüven duygusu geliştirilen çocuk bilişsel becerilere yönelik etkinliklerde hata yapma korkusu olmadan yine özgüvenli bir şekilde kendini ifade edebiliyor, problemler karşısında mantık yürüterek çözüme ulaşabiliyor.” ÖA55: “Sorumluluk, yardımseverlik, işbirliği gibi değerleri aile ve okul ortamında görerek içselleştiren çocukların neden-sonuç ilişkisi kurmada, problem çözme becerilerinde daha etkili olduğunu düşünüyorum.”

Okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin psikomotor gelişimi desteklediğini belirten yanıtlara örnek: Ö40: “Değerler en güzel drama ve oyun etkinlikleriyle öğretildiği için bu etkinliklerde dolayısıyla çocukların psikomotor gelişimlerine katkı sağlıyor.”

Okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin öz bakım becerisini desteklediğini belirten yanıtlara örnek: Ö56: “Örneğin temizlik değerini benimsetirken öz bakım becerisinin gelişiminin sağlığımız açısından önemine vurgu yaparak, çocukların el yıkama, diş fırçalama gibi becerilerinin onların sağlığı açısından kıymetine dikkat çekebiliriz.”

Okul Öncesi Dönemde Verilen Değerler Eğitiminin İlerleyen Yaşantılarında Çocuklara Sağlayacağı Faydalar

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde, okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara sağlayacağı faydaları öğretmenler ve öğretmen adayları, “iyi insan olma”, “iyi vatandaş olma” ve “iyi ebeveyn olma” olarak ifade etmişlerdir.

Tablo 7.

Okul Öncesi Dönemde Verilen Değerler Eğitiminin İlerleyen Yaşantılarında Çocuklara Sağlayacağı Faydalar.

Okul Öncesi Dönemde Verilen Değerler Eğitiminin İlerleyen Yaşantılarında Çocuklara Sağlayacağı Faydalar	Grup	n	f	%
İyi İnsan Olma	1	60	37	62.00
	2	60	40	67.00
İyi Vatandaş Olma	1	60	15	25.00
	2	60	13	22.00
İyi Ebeveyn Olma	1	60	8	13.00
	2	60	7	11.00

Tablo 7’den de anlaşılacağı üzere okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara sağlayacağı faydalar konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “iyi insan olma” yönünde fikir beyan etmiştir. Ayrıca, öğretmenler ve öğretmen adayları değerler eğitiminin çocukların ilerleyen yaşantılarında “iyi vatandaş olma” ve “iyi ebeveyn olma” konularında da fayda sağlayacağını düşünmektedir.

Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara iyi insan olma yönünde fayda sağlayacağını belirten yanıtlara örnek: Ö38: “Küçük yaşlardan itibaren kazandırılan tüm değerler çocukların daha iyi insanlar ve yetişkinler olması yolunda atılan etkili adımlardır.” ÖA11: “Etkili değerler eğitimiyle yetiştirilen çocuklar toplumun iyi insanlar kesimini oluşturacak bireylerdir.”

Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara iyi vatandaş olma yönünde fayda sağlayacağını belirten yanıtlara örnek: Ö26: “Değerler eğitimiyle yetişen çocuklar haklarını, sorumluluklarını ve ödevlerini bilen iyi vatandaş olma yolunda ilerlemektedir.” ÖA51: “İyi vatandaş yetiştirmek isteyen toplumlarda değerler eğitimi muhakkak önemsenmelidir.”

Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara iyi ebeveyn olma yönünde fayda sağlayacağını belirten yanıtlara örnek: Ö44: “Adalet, sorumluluk, hoşgörü, sevgi, saygı gibi değerlerle yetişen çocuklar da bu değerlere bağlı çocuklar yetiştirmek isteyen ebeveynler olurlar.”

ÖA9: “Toplumdaki etkili ebeveynlerin erken çocukluk döneminden başlayarak hem aile hem okulda değerlerle yetiştirilen çocuklar olduğunu düşünüyorum.”

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Değerler Eğitimi Verilmesinin Nedenleri

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde, okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedenleri öğretmenlere ve öğretmen adaylarına göre, “çocukları gelecekteki rollerine hazırlamak”, “toplumdaki sosyal problemleri çözme” ve “ailede değerlerin yeterince kazandırılmaması” olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 8.

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Değerler Eğitimi Verilmesinin Nedenleri.

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Değerler Eğitimi Verilmesinin Nedenleri	Grup	n	f	%
Çocukları Gelecekteki Rollerine Hazırlamak	1	60	29	48.00
	2	60	26	43.00
Toplumdaki Sosyal Problemleri Çözme	1	60	23	39.00
	2	60	24	40.00
Ailede Değerlerin Yeterince Kazandırılmaması	1	60	8	13.00
	2	60	10	17.00

Tablo 8’den de anlaşılacağı üzere okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedenleri konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “çocukları gelecekteki rollerine hazırlamak” yönünde fikir beyan etmiştir. Ayrıca, öğretmenler ve öğretmen adayları okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedenlerini “toplumdaki sosyal problemleri çözme” ve “ailede değerlerin yeterince kazandırılmaması” olarak açıklamıştır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedeni olarak çocukları gelecekteki rollerine hazırlamak yönündeki görüşlere örnek: Ö7: “Küçük yaşlardan itibaren kazandırılan tüm değerler çocukların daha iyi insanlar ve yetişkinler olması yolunda atılan etkili adımlardır.” ÖA12: “Etkili değerler eğitimiyle yetiştirilen çocuklar toplumun iyi insanlar kesimini oluşturacak bireylerdir.”

Okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedeni olarak toplumdaki sosyal problemleri çözme yönündeki görüşlere örnek: Ö39: “Değerler eğitimiyle yetişen çocuklar toplumsal problemleri çözebilen; haklarını, sorumluluklarını ve ödevlerini bilen iyi vatandaş olma yolunda ilerlemektedir.” ÖA46: “Sosyal becerileri ve toplumsal problem çözme becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmek isteyen toplumlarda değerler eğitimi muhakkak önemsenmelidir.”

Okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedeni olarak ailede değerlerin yeterince kazandırılmaması yönündeki görüşlere örnek: Ö11: “Aile ortamında adalet, sorumluluk, hoşgörü, sevgi, saygı gibi değerlerle yetişmeyen çocuklar toplumda problemlili bireyler olabilecekleri için eğitim kurumlarında mutlaka değerler eğitimi verilmesi gerektiğine inanıyorum.” ÖA20: “Ebeveynleri tarafından benimsetilmeyen değerlerin küçük yaşlarda öğretilmesi gereken en etkili ortam okul öncesi eğitim kurumlarıdır.”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini niteliksel olarak değerlendirme amacına yönelik olarak gerçekleştirilen araştırma kapsamındaki sorular, öğretmenler ve öğretmen adayları tarafından verilen yanıtlar ayrı ayrı sunulmuş ve literatür ışığında tartışılmıştır.

Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkileyen faktörlerin neler olduğu sorusunu görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu aile” daha sonra “öğretmen” olarak yanıtlamıştır. Ayrıca öğretmenler “eğitim programı” ve “çevre” faktörünün; öğretmen adayları da

yalnızca çevre faktörünün değerler eğitimi üzerinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Hem öğretmenler hem de öğretmen adayları çocuğa eğitim verilen ilk kurumun aile olduğunu düşündükleri için değerler eğitiminde aileyi en etkili faktör olarak nitelendirmişler ve aile eğitiminin tamamlayıcısının öğretmenler olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, çocukların etrafında bulunan herkesin değer eğitiminin bir parçası olduğunu savunmuşlardır. Öğretmenlerden farklı olarak öğretmen adayları değerlerin bir program dâhilinde öğretilmeyeceğini, yalnızca hayatın içinde öğrenilebileceğini ifade etmişlerdir. Çetingöz (2015), Sapsağlam & Ömeroğlu (2015), Yazar (2010) yapmış oldukları araştırmalarında okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının değerler eğitiminde aile katılımına önem verdikleri vurgulanmaktadır. Üner (2011) çalışmasında öğretmenlerin değerler eğitimi konusunda eğitilmesinin önemine vurgu yapmıştır. Erkuş (2012) araştırmasında okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitiminin daha yararlı olması için, ailelere ve öğretmenlere seminerler verilmesi, öğrenci sayılarının azaltılması, programda değerler eğitiminin daha fazla yer alması, okul-aile iş birliğinin sağlanması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken başlıca değerleri görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu “saygı”, öğretmen adaylarının çoğunluğu “sevgi” olarak ifade etmiştir. Ayrıca aile içerisinde kazanılması gereken değerleri öğretmenler “sevgi”, “sorumluluk”, “doğruluk/dürüstlük” ve “işbirliği”; öğretmen adayları “saygı”, “sorumluluk”, “işbirliği” ve “özgüven” olarak sıralamıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerleri görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu “yardımseverlik”, öğretmen adaylarının çoğunluğu “empati” olarak ifade etmiştir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumlarında kazanılması gereken değerleri öğretmenler “hoşgörü”, “paylaşma”, “adalet”, “empati” ve “öz denetim”; öğretmen adayları ise “yardımseverlik”, “hoşgörü”, “adalet”, “paylaşma” ve “öz denetim” olarak sıralamaktadır. Aile içerisinde ve okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklara kazandırılması gereken başlıca değerleri öğretmenlerin “saygı” ve “yardımseverlik”; öğretmen adaylarının “sevgi” ve “empati” olarak belirtmesinin sebebinin aralarında yaş farkı olan öğretmen ve öğretmen adaylarının değer öncelikleri olduğu düşünülmektedir. Daha önce yapılan çalışmalarda okul öncesi dönemde çocuklara kazandırılması gereken değerlerin saygı, sevgi, hoşgörü, adalet, sorumluluk, işbirliği, empati, dürüstlük, yardımseverlik gibi değerler olduğu vurgulanmış ve araştırma bulgularıyla benzer bulgulara ulaşılmıştır (Acat & Aslan, 2011; Çengelci, Hancı & Karaduman, 2013; Erkuş, 2012; Karatekin, Gençtürk & Kılıçoğlu, 2013; Memiş & Gedik, 2010; Ogelman & Sarıkaya, 2015; Pekdoğan & Korkmaz, 2017; Sapsağlam & Ömeroğlu, 2015; Tarkoçin, Berktaş & Uyanık Balat, 2013; Thornberg & Oğuz, 2013; Türk, 2009; Yazar & Erkuş, 2013). Ayrancı (2017) çalışmasında öğretmenlerin masalları iyilik, dürüstlük, saygı ve sevgi değerlerinin kazanımında daha çok kullandıklarını ifade etmiştir.

Okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kolayca kazandırmada kullanılabilecek etkinlik çeşitlerine ilişkin soruya görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “oyun etkinliği” olarak cevap vermiştir. Ayrıca öğretmenler “drama etkinliği” ve “Türkçe etkinliği”; öğretmen adayları “drama etkinliği”, “müzik etkinliği” ve “sanat etkinliği”nin değerleri kazandırmada etkili etkinlikler olduğunu belirtmişlerdir. Çocuklara her türlü bilgiyi kazandırmanın en kolay ve en uygun yolu oyun olduğu için öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının değerleri kazandırmada oyun etkinliklerini kullandıkları düşünülmektedir. Öğretmen adayları öğretmenlerden farklı olarak değerler eğitiminde çocukların çok keyif aldıkları müzik ve sanat etkinliklerine yer vermektedir. Bu durumun da öğretmenler ve öğretmen adayları arasındaki yaş farkından ve öğretmen adayları üzerindeki teorik bilgilerin etkisinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Pekdoğan ve Korkmaz (2017) araştırmalarında değerler eğitimi sürecinde en fazla oyun etkinliklerine yer verildiğini belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalar, değerler eğitiminin drama yoluyla öğretiminin oldukça etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymaktadır (Can, 2008; Kaya, Günay & Aydın, 2016; Kurtdede Fidan, 2009; Thornberg & Oğuz, 2013; Yazar & Erkuş, 2013). Ayrıca, Uzun ve Köse (2017) araştırmalarında; drama yöntemi ile işlenen değerler eğitimi dersinin öğrencilerin değerlere ilişkin farkındalıklarını arttırmada etkili olduğunu saptamışlardır. Kolaç ve Karadağ (2012) ve Üner (2011) çalışmalarında öğretmenlerin değerler eğitimi öğretiminde Türkçe dil etkinliklerine yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatı ürünlerinin okul öncesi dönemde çocuklara evrensel ve milli değerlerin kazandırılması amacıyla

kullanılabileceğini ifade etmişlerdir (Ayrancı & Aytaş, 2017). Ayrancı (2017) araştırmasında masalların öğrencilere ahlaki değerlerin kazandırılmasında kullanıldığını ifade etmiştir.

Okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin desteklediği gelişim alanları konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “sosyal-duygusal gelişim” alanı yönünde fikir beyan etmiştir. Ayrıca, öğretmenler değerler eğitiminin “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “öz bakım becerisi”; öğretmen adayları “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “psikomotor gelişim” alanlarını da desteklediğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu değerler eğitiminin sosyal-duygusal gelişimi dolayısıyla da karakter gelişimini desteklediğini düşünmektedirler. Öğretmenler ve öğretmen adayları değerler eğitimiyle çocukların desteklediğini belirttikleri gelişim alanlarına yönelik değer etkinliklerine daha çok önem verdiklerini de ortaya koymaktadırlar. Araştırmada değerler eğitiminin en fazla çocukların sosyal-duygusal gelişimlerini desteklediği bulgusu Pekdoğan ve Korkmaz’ın (2017) ayrıca Üner’in (2011) çalışmalarındaki bulgularla tutarlıdır.

Okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara sağlayacağı faydalar konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “iyi insan olma” yönünde görüş bildirmiştir. Ayrıca öğretmenler ve öğretmen adayları değerler eğitiminin çocukların ilerleyen yaşantılarında “iyi vatandaş olma” ve “iyi ebeveyn olma” konularında da fayda sağlayacağını düşünmektedir. Hem öğretmenler hem de öğretmen adayları değerler eğitiminin çocukları gelecekte daha iyi bireyler olmaya yönlendirdiğini savunmaktadır. Thornberg ve Oğuz (2013) araştırmalarına katılan öğretmenlerin değerler eğitimi vasıtasıyla çocukların toplum tarafından kabul edilen uygun davranışları kazanarak çocuğun sosyalleşmesi olduğunu ifade etmişlerdir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedenleri konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çoğunluğu “çocukları gelecekteki rollerine hazırlamak” yönünde görüş bildirmiştir. Ayrıca öğretmenler ve öğretmen adayları okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin nedenlerini “toplumdaki sosyal problemleri çözme” ve “ailede değerlerin yeterince kazandırılmaması” olarak sıralamıştır. Öğretmen ve öğretmen adaylarının değerler eğitimi vasıtasıyla çocukları gelecekteki rollerine hazırlamayı amaçlamaları değerler eğitimi kişilik gelişimine yönelik bir eğitim olarak gördüklerinin kanıtı olarak nitelendirilebilir. Ayrıca ailede yeterince kazandırılmadığı düşünülen bu karakter eğitimiyle toplumsal problemlerin çözümlenebileceğine de inanılmaktadır. Yazar (2010) yaptığı çalışmada öğretmenlerin, değerler eğitiminin öğrencilerin kişilik gelişiminde ve toplumla uyumlu bireyler olmalarında etkili olduğunu ifade ettiklerini belirtmiştir. Tokdemir (2007) araştırmasında öğrencilerin ailelerinden gerekli ve yeterli değer davranışlarını kazanamadıklarını tespit etmiştir. Gür ve diğerleri (2015) araştırmalarında öğretmenlerin okulda verdikleri değerler eğitiminin evde devamlılığının sağlanmadığını ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Araştırma bulgularının diğer çalışmalarda ulaşılan sonuçlarla örtüştüğü görülmektedir.

Araştırma bulgularının hepsi literatür ışığında değerlendirildiğinde okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkileyen faktörler öğretmenlere göre “aile”, “öğretmen”, “eğitim programı” ve “çevre”, öğretmen adaylarına göre “aile”, “öğretmen” ve “çevre”dir; okul öncesi dönem çocuklarının aile içerisinde kazanmaları gereken değerler öğretmenlere göre “saygı”, “sevgi”, “sorumluluk”, “işbirliği” ve “doğruluk/dürüstlük”, öğretmen adaylarına göre “saygı”, “sevgi”, “sorumluluk”, “işbirliği” ve “özgüven”dir; okul öncesi dönem çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında kazanmaları gereken değerler öğretmenlere ve öğretmen adaylarına göre “yardımseverlik”, “hoşgörü”, “empati”, “paylaşma”, “adalet” ve “öz denetim”tir; okul öncesi dönem çocuklarına okul öncesi eğitimde değerleri kazandırmada kullanılan etkinlik çeşitleri öğretmenlere göre, “oyun etkinliği”, “drama etkinliği” ve “Türkçe etkinliği”; öğretmen adaylarına göre “oyun etkinliği”, “drama etkinliği”, “müzik etkinliği” ve “sanat etkinliği”dir; okul öncesi dönem çocuklarına verilen değerler eğitiminin desteklediği gelişim alanları öğretmenlere göre, “sosyal-duygusal gelişim”, “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “öz bakım becerisi”; öğretmen adaylarına göre “sosyal-duygusal gelişim”, “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim” ve “psikomotor gelişim” alanlarıdır; okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin ilerleyen yaşantılarında çocuklara sağlayacağı faydaları öğretmenler ve öğretmen adayları, “iyi insan olma”, “iyi vatandaş olma” ve “iyi ebeveyn olma” olarak ifade etmişlerdir; okul öncesi eğitim kurumlarında değerler eğitimi verilmesinin

nedenlerini öğretmenler ve öğretmen adayları, “çocukları gelecekteki rollerine hazırlamak”, “toplumdaki sosyal problemleri çözme” ve “ailede değerlerin yeterince kazandırılmaması” olarak sıralamışlardır. Araştırma, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkındaki sözel ifadelerinin belirlenmesi açısından literatüre katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın bulgularına bağlı olarak çeşitli öneriler sunulabilir. Öğretmen yetiştiren fakültelerin lisans ya da lisansüstü eğitim düzeyinde okul öncesi dönemde değerler eğitimi konulu derslere yer verilebilir. Bu derslerde öğretmenler değerlere yönelik farklı etkinlik çeşitlerine uygun etkinlikler hazırlayabilir. Öğretmenlere değerler eğitimine ilişkin hizmet içi eğitimler, seminerler verilebilir. Değerlerin pekişmesi amacıyla okul öncesi eğitim kurumlarındaki eğitim içeriklerinde değerlere daha fazla yer verilebilir. Değerlerin kazandırılmasında çocukların çok keyif aldıkları oyun, drama gibi etkinliklerden daha fazla faydalanılabilir. Değerler eğitiminin ayrılmaz parçası aile katılımı olduğu için ebeveynlere yönelik eğitim seminerleri düzenlenerek değerler eğitimi konusunda bilinç kazanmaları sağlanabilir. Ailelere çocuklarına küçük yaşta değerlerin kazandırılmasını sağlayacak eğlenceli oyunlar öğretilebilir. Araştırmacılara farklı çalışma gruplarını, farklı araştırma yöntemlerini içeren çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Bilgilendirme

Bu çalışmanın bir bölümü 14-16 Eylül 2017 tarihlerinde Uşak'ta düzenlenen I. International Education Research and Teacher Education Congress – ERTE CONGRESS 2017' de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

References

- Acat, M. B. & Aslan, M. (2011). İlköğretim okullarında öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *20.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı (8-10 Eylül 2011)*. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Aktepe, V. (2014). Ailede değerler eğitimi ve program ihtiyacı. In R. Turan & K. Ulusoy (Eds), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*, (pp. 77-94). Ankara: Pegem Akademi.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1 (4), 53-57.
- Arslan, E. (2013). Eğitimde bir arayış: değerler eğitimi. *Uluslararası Antalya Değerler Eğitimi Sempozyumu, Sempozyum Bildiri Kitabı (28-29 Mayıs 2013)*, Antalya, 18-23.
- Aspin, D. N. (2000). Values, beliefs and attitudes in education: The nature of values and their place and promotion in schools. *Education, Culture and Values*, 14, 197-218.
- Aydın, M. Z. & Akyol, Gürler, Ş. (2013). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ayrancı, B. B. (2017). A study on choosing tales for utilising as teaching materials in Turkish language education. *Journal of Education and Training Studies*, 5(12), 174-189.
- Ayrancı, B. B. & Aytaş G. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının eğitimde işlevselliği üzerine görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 14(4), 4226-4240.
- Balat, G. U. & Dağal, A. B. (2009). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Beck, C. (1971). *Moral education in the schools: Some practical suggestions. Profiles in practical education 3*. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (10. ed). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, Ö. (2008). *Dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri*. Unpublished master's thesis, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Camodeca, M., Taraschi, E. (2015). Like father, like son? The link between parents' moral disengagement and children's externalizing behaviors. *Merrill-Palmer Quarterly*, 61 (1), 173-191.
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L. & Morales, A. (2007). Qualitative research designs: Selection and implementation. *The Counseling Psychologist*, 35(2), 236-264.
- Çengelci, T., Hancı, B. & Karaduman, H. (2013). Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (6. ed). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çetingöz, D. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının değerler eğitimde öğretmenin rolüne ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(3), 33-52.
- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Unpublished master's thesis, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gür, Ç., Koçak, N., Şirin, N., Şafak, M. & Demircan, A. (2015). İlköğretim öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi: Ankara örneği. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(1), 78-91.
- Halstead, J.& Taylor, M. (1996). *Values in education and education in values*. London: Falmer Press.
- Hirsjärvi, S.,& Huttunen, J. (1998). *Introduction to educational science*. Tallinn: Syner Arendusabi.

- Johansson, E., Cobb-Moore, C., Lunn-Brownlee, J., Ailwood, J., Walker, S., Boulton-Lewis, G. (2014). Children's perspectives on values and rules in Australian early education. *Australasian Journal of Early Childhood*, 39 (2), 12-20.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karatekin, K., Gençtürk, E. & Kılıçoğlu, G. (2013). Öğrenci, sosyal bilgiler öğretmen adayı ve öğretmenlerin değer hiyerarşisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 411-459.
- Kaur, K. & Nagpal, B. (2013). Teacher education and role of teacher educators in value education. *Educationia Confab*, 2, (11), 225-236.
- Kaur, S. (2015). Moral value in education. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 20(3), 21-26.
- Kaya, Y., Günay, R. & Aydın, H. (2016). Okul öncesi eğitimde drama ile işlenen değerler eğitimi derslerinin farkındalık düzeyi üzerindeki etkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 23-37.
- Kolaç, E. & Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının "değer" kavramına yükledikleri anlamlar ve değer sıralamaları. *Elementary Education Online*, 11(3), 762-777.
- Kurtdede Fidan, N. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 2(2), 1-18.
- Kurtdede Fidan N. (2015). Toplumsallaşma yolunda bir kaynak: hayat bilgisi dersinde değerler eğitimi. In M. Gültekin (Ed.), *Hayat bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Levy, C. S. (1993). *Social work ethics on the line*. Binghamton: The Haworth Press, Inc.
- Lichtman, M. (2006). *Qualitative research in education: A user's guide*. California: Sage Publications.
- Long Bostrom, K. (1999). *The value-able child. Teaching values at home and school*. Culver City, CA: Good Year Books.
- Malti, T., Eisenberg, N., Kim, H., Buchmann, M. (2013). Developmental trajectories of sympathy, moral emotion attributions, and moral reasoning: The role of parental support. *Social Development*, 22 (4), 773-793.
- Maxwell, J. A. (2018). *Nitel Araştırma Tasarımı: Etkileşimli Bir Yaklaşım* (Trans. Ed.: M. Çevikbaş). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Memiş, A. & Gedik, E. G. (2010). Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 123-145.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (Trans. Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ogelman, G. H. & Erten-Sarikaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 81-100.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Pekdoğan, S. & Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (37), 59-72.
- Sapsağlam, Ö. and Ömeroğlu, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programlarında değerler eğitimine yer verme düzeylerinin belirlenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 6(21), 244-264.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, 25 (pp. 1-65). San Diego, CA: Academic Press Inc.

- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). Retrieved July 7, 2018, from <http://dx.doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Schwartz, S. H., Cieciuch, J., Vecchione, M., Davidov, E., Fischer, R., Beierlein, C., Ramos, A., Verkasalo, M., Lönnqvist, J.-E., Demirutku, K., Dirilen-Gumus, O., & Konty, M. (2012). Refining the theory of basic individual value. *Journal of Personality and Social Psychology*, 103(4), 663-688.
- Sills, D. L., & Merton, R. K. (1968). *International encyclopedia of the social sciences*. New York: Macmillan.
- Tarkoçin, S., Berktaş, D. & Uyanık Balat, G. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde çocuklarla olan iletişimlerinde kullandıkları değerlerin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 37-49.
- Thornberg, R. & Oğuz, E. (2013). Teachers' views on values education: a qualitative study in Sweden and Turkey. *International Journal of Educational Research*, 59(1), 49-56.
- Tokdemir, M. A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüşleri*. Unpublished master's thesis, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı*. Unpublished master's thesis, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Ulusoy, K. & Arslan A. (2014). Değerli bir kavram olarak değer ve değerler eğitimi. In R. Turan & K. Ulusoy (Eds), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi* (pp.2-12). Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2012). *Değerler eğitimi*. (3.ed). Ankara: Pegem Akademi.
- Uzun M. & Köse A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (23), 305-338.
- Üner, E. (2011). *Okul öncesi eğitim programındaki 36-72 aylık çocuklara farklılıklara saygı eğitimi kazandırmanın öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Unpublished master's thesis, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Veisson, M., & Kuurme, T. (2010). Overview of values, values education, and morals. In M. Veisson (Ed.), *Values in pre-school children: Values education in kindergarten* (pp. 9-26). Tartu: University of Tartu Centre of Ethics.
- Veugelers, W. (2000). Different ways of teaching values. *Educational Review*, 52, 37-45.
- Veugelers, W. & Vedder, P. (2003). Values in teaching. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 9(4), 377-389.
- White, W. A. (1919). *The mental hygiene of childhood*. Boston, Little, Brown & Co.
- White, F. A., & Matawie, K. M. (2004) Parental morality and family processes as predictors of adolescent morality. *Journal of Child and Family Studies*, 13, 219-233.
- Yazar, T. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi programının mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme*. Unpublished doctorate dissertation, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yazar, T. & Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. ed). Ankara: Seçkin.
- Yin, R. K. (1984). *Case study research: Design and methods*. Beverly Hills, CA: Sage.